

Hallinto-osasto  
Slant Outi (STUK)

27.8.2025

STUK 26/0000/2025

Työ- ja elinkeinoministeriö  
lausuntopalvelu.fi

VN/12625/2023

## **Säteilyturvakeskuksen lausunto hallituksen esityksestä ydinenergialaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi**

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt Säteilyturvakeskukselta (STUK) lausuntoa hallituksen esityksestä ydinenergialaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Säteilyturvakeskus kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto asiassa ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

STUK kannattaa ehdotettua lainsäädännön uudistusta ja pitää muutosta tervetulleena. Hallituksen esityksessä ydinenergialain kokonaisuudistuksen ensisijaisena tavoitteena on pitää ydinenergian käyttö yhteiskunnan kokonaisedun mukaisena, huolehtia toiminnan turvallisuudesta ja Suomessa syntyvästä ydinjätteestä asianmukaisesti sekä varmistaa, että ydinenergian käyttö ei edistä ydinaseiden leviämistä, ja muutoinkin varmistaa Suomea sitovien ydinalan kansainvälisten sopimusvelvoitteiden noudattaminen ja EU-sääntelyn täytäntöönpano. Hallitusohjelman mukaisesti tavoitteena on vahvistaa Suomen asemaa houkuttelevana ydinenergian tuotannon ja uusien laitosten rakentamispajana luomalla edellytykset ydinlaitoshankkeiden toteuttamisen nopeutumiselle ja ydinenergian tuotannon kustannustehokkuuden parantamiselle.

STUK on osallistunut tiiviisti ydinenergialain hallituksen esityksen valmisteluun. STUKin kannalta säännöstökokonaisuuden uudistuksessa on tärkeää ydin- ja säteilyturvallisuustason säilyttäminen, riskitietoisuuden toiminnan ja toiminnanharjoittajan vastuun korostamisen edistäminen sekä säännöstökokonaisuuden kehittäminen tavoitelähtöisemmäksi mahdollistaen nykyistä paremmin turvallisuustavoitteet täyttävien uusien teknologioiden ja liiketoimintamallien hyödyntämisen. Osana riskitietoisuutta STUKin tavoitteena on valvonnan nykyistä joustavampi kohdentaminen eli sopiva tilannekohtainen liikkumavara.

Ehdotettu laki vastaa hyvin STUK toimintaan kohdistuviin tavoitteisiin ja tunnistettuihin säännösten muutostarpeisiin. Lainsäädäntöuudistus

Hallinto-osasto  
Slant Outi (STUK)

27.8.2025

STUK 26/0000/2025

nykyaikaistaa ydinenergian käytön sääntelyn ja selkeyttää määräysten ja viranomaisohjeiden statusta. Laki pitää sisällään oleelliset vaatimukset, joiden kautta ydinenergian käytön korkea turvallisuustaso ja STUKin viranomaistoiminnan vaikuttavuus voidaan säilyttää. Lakiehdotus on laadittu teknologianeutraaliksi ja ehdotuksessa on huomioitu erilaisia ydinenergian käyttötapoja. STUKin hyväksyntää edellyttävien asioiden määrää ja pakollisia valvontapisteitä on vähennetty, minkä seurauksena STUKin valvontaa voitaisiin paremmin kohdentaa tilanteen mukaan. Tämä mahdollistaa hallinnollisen taakan keventämisen niin luvanhaltijoilla kuin STUKissa.

Ehdotettu ydinenergilaki tuo nykyistä selkeämmin esille STUKin roolin ja tehtävät ydinenergian käytön valvonnassa. Ydinenergian käytössä edellytettävät viranomaiskäsittelyt on kuvattu ehdotuksessa kumottavaa lakia huomattavasti yksilöidymmin. STUKin itsenäistä turvallisuusviranomaisen roolia on selkeytetty poistamalla turhaa päällekkäisyyttä valtioneuvoston, TEMin ja STUKin tehtävissä. STUK näkee lupaviranomaisen roolinsa muutoksen hyvänä ja päätöksentekotasojen osalta riskitietoisuutta parantavana.

STUK esittää seuraavassa aihekohtaisia huomioita lain eri osiin:

## I OSA

### *Soveltamisala*

Lain I osaan on koottu yleisiä periaatteita ja lain perussäännöksiä. STUK katsoo, että soveltamisalaa koskevassa 2 §:ssä voisi olla aiheellista selkeästi todeta lain soveltamisrajaus fuusiolaitosten osalta todeten, että lakia sovelletaan fissioon perustuvaan toimintaan ja fuusiotutkimuksesta säädetään säteilylaissa. Ehdotuksessa toiminnan rajoittuminen fissiolaitoksiin käy nyt hieman epäselvästi esille ydinvoimalaitosta koskevasta määritelmästä, jossa on mainittu fissioon perustuminen, mutta asia olisi selkeyden vuoksi hyvä mainita soveltamisalaa koskevana rajauksena myös 2 §:ssä. Tällä ehkäistäisiin myös mahdollisia tulkinnallisia ristiriitaisuuksia.

### *Määritelmät*

Lisäksi STUK ehdottaa, että määritelmiin lisättäisiin pitkäaikaisturvallisuuden määritelmä esimerkiksi seuraavasti:

*x) pitkäaikaisturvallisuudella* loppusijoituksen turvallisuutta loppusijoituslaitoksen sulkemisen jälkeen.

Pitkäaikaisturvallisuutta käsitellään useassa säännöksessä kuitenkin tarkemmin tarkentamatta, mitä sillä tarkoitetaan, minkä vuoksi oma määritelmä voisi olla tarpeellista lisätä lakiin.

Lisäksi STUK ehdottaa lisättäväksi *työperäisen altistuksen* määritelmä, jonka osalta voitaisiin viitata säteilylain 4 §:n 36 kohdan määritelmään.

Hallinto-osasto  
Slant Outi (STUK)

27.8.2025

STUK 26/0000/2025

STUK ehdottaa lisäksi, että hyvin matala-aktiivisen ydinjätteen määritelmä 31 kohdassa olisi tarpeen muuttaa osin vaatimukseksi. Määritelmä sisältää sisään rakennettuja vaatimuksia, jotka olisi hyvä poistaa varsinaisesta määritelmästä. STUK pitää hyvin matala-aktiivisen jätteen määritelmän mukaista 500 vuoden aikarajaa suojaustoimenpiteille toimivana, mutta 500 vuoden aikajakso voidaan myös ymmärtää ajanjaksoksi, jolla tarvitaan HMAJ-laitoksen sulkemisen jälkeistä jälkivalvontaa, joka sellaisenaan on kohtuuton oletus. Tiedon ja yhteiskunnan muistin voidaan olettaa säilyvän yhden tai kahden vuosisadan ajan, joka olisi huomattavasti realistisempi ajanjakso jälkivalvonnalle.

Vastaavasti alueen rajaamista koskeva vaatimus on liitetty *laitosalueen* määritelmään, josta se olisi hyvä irrottaa omaksi rajaamista koskevaksi vaatimukseksi esimerkiksi turvajärjestelyjä koskeviin säännöksiin, joissa on ehdotukset alueen valvonnasta.

#### *Yleiset periaatteet*

STUK ehdottaa, että esityksen 9 §:ää täsmennettäisiin selvyyden vuoksi siten, että *"turvallisuuden osa-alueiden on muodostettava yhteensopiva kokonaisuus"*. Tällä varmistettaisiin sitä, että turvallisuuden eri osa-alueet (turvallisuus, turvajärjestelyt ja ydinmateriaalivalvonta) tulisivat asianmukaisesti huomioiduksi toiminnassa.

## **II OSA**

Lain II osassa käsitellään ydinmateriaalivalvontaa koskevia velvoitteita. Säännökset ovat kokonaisuudessaan nykyistä selkeämpiä, mutta STUK ehdottaa niihin joitain pieniä täsmennyksiä.

STUK ehdottaa, että lain 21 §:ää täydennettäisiin siten, että luovutuksen yhteydessä myös kirjanpitoerää koskevat tiedot tulisi luovuttaa vastaanottajalle. Tämä on käytännössä edellytys vastaanottajan asianmukaisen ydinmateriaalivalvonnan toteuttamiselle.

STUK lisäksi ehdottaa, että ydinmateriaalien omavalvontaa koskevaan 22 §:ään lisättäisiin uusi momentti omavalvonnassa tehtyjen ydinmateriaalivalvonnan toteutumisen kannalta keskeisten havaintojen ilmoittamisesta STUKille. Muutos olisi tarpeen sen vuoksi, että omavalvonnan havaintojen kautta voidaan havaita kehityssuuntia ydinmateriaalivalvontaa koskevien velvoitteiden noudattamisen osalta ja sen kautta voidaan tarvittaessa myös kohdentaa valvontaa tarkoituksenmukaisemmin.

STUK ehdottaa, että sekä 24 §:ää että ydinaineen talteenottolaitosta koskevaa 192 §:ää muutettaisiin siten, että niissä 153 §:n 1 momenttiin tehtävää viittausta täydennettäisiin maininnalla, että 153 §:n 1 momenttia sovellettaisiin kuitenkin siten, että turvajärjestelyjen vastuuhenkilöltä ei edellytetä STUKin hyväksyntää. Säännökset ovat tältä osin epäselvät ja STUKin näkemyksen mukaan riskiperusteisesti

Hallinto-osasto  
Slant Outi (STUK)

27.8.2025

STUK 26/0000/2025

tarkasteltuna 24 ja 192 §:n tilanteissa erillistä hyväksyntää turvajärjestelyjen vastuuhenkilölle ei tarvittaisi.

STUK ehdottaa, että ehdotuksen 36 §:n 2 momentissa esitettyä toiminnasta vastaavan ilmoittamiskynnystä laskettaisiin 1000 kg:sta uraania tai toriumia 500 kg:aan. Matalampi raja olisi yhtenäinen CPPNM-sopimuksenluonnon uraanille asetettua määrää koskevan raja-arvon kanssa, jolloin edellytetään esimerkiksi turvajärjestelyjä koskevien velvoitteiden noudattamista kuljetusten osalta.

### III OSA

Lain III osassa asetettaisiin turvallisuutta koskevat keskeiset vaatimukset, jotka ovat STUKin toiminnan näkökulmasta erityisen keskeisiä. Ehdotettu ydinenergalaki sisältää kumottavaa lakia selkeämmin turvallisuuden perusvaatimukset. Yksityiskohtaisempaa sääntelyä on tarkoitus antaa valtioneuvoston asetuksilla ja STUKin määräyksillä. Ydinenergian käyttöön liittyy sen kansainvälisten velvoitteiden ja turvallisuusmerkityksen takia tyypillisesti tarve laajalle sääntelykokonaisuudelle. Näiden vaatimusten esittäminen määräystasolla on luontevaa, koska ne kohdistuvat suppealle erityisalalle ja valmisteluun tarvittava asiantuntemus on STUKissa. Määräysten muuttaminen on tarvittaessa sujuvaa, jos esimerkiksi teknologian kehitys sitä edellyttää.

Luvanhaltijan jakamaton vastuu turvallisuudesta on Euroopan unionin direktiivien ja kansainvälisten turvallisuutta koskevien yleissopimusten lähtökohta. Lainsäädännössä pyritään edistämään laajaa alihankinnan ja palveluiden käyttöä ja näin mahdollistamaan erityisesti pienydinvoimalahankkeita. Ehdotetussa laissa edellytetään ydinlaitoksen turvallisuudesta huolehtimiseksi riittävä henkilöstö. Ydinlaitosten lupien myöntämisen edellytyksenä on, että hakijalla on käytettävinsä tarpeellinen asiantuntemus. Ydinturvallisuudirektiivissä edellytetään, että luvanhaltija vastaa myös toimittajien työstä ydinlaitoksen turvallisuuteen liittyen. STUK katsoo, että luvanhaltijalla on oltava omassa organisaatiossaan riittävää osaamista ydinlaitoksen turvallisuuden ymmärtämiseen ja kyvykkyyttä hallita hankittuja palveluja. Luvanhaltijan vastuun kantamiseen tarvittavaa asiantuntemusta olisi siten tulkittava riittävän tiukasti. STUK ehdottaa asian esittämistä kyseisten lainkohtien perustelussa tulkintaepäselvyyksien välttämiseksi.

Ehdotettu ydinenergalaki huomioi Suomessa käytettävät ydinkäyttöiset kulkuneuvot ja nojaa ydinkäyttöisten alusten osalta ns. SOLAS-sopimukseen. Ydinkäyttöisten alusten ja ns. kelluvien reaktorien osalta on käynnissä kansainvälisen säädöspohjan kehitys IMO:ssa ja IAEA:ssa. Ehdotetussa laissa ei oteta suoraan kantaa, rinnastetaanko kelluvat ydinlaitokset Suomessa maalle sijoitettaviin, jolloin niitä koskisivat yhtenäiset velvoitteet. Ydinenergian käyttöön merellä liittyy vielä useita periaatteellisia kysymyksiä, joihin on tarvetta löytää

Hallinto-osasto  
Slant Outi (STUK)

27.8.2025

STUK 26/0000/2025

ratkaisu. Näitä ovat esimerkiksi vastuut ydinonnettomuudessa, ydinjätehuolto sekä ydinmateriaalivalvonnan toteutustapa. STUK ei ehdota tältä osin ehdotettuun lakiin muutoksia. Asiasta vastaavien ministeriöiden ja viranomaisten olisi kuitenkin oleellista muodostaa yhtenäinen kansallinen näkemys ydinkäyttöisille aluksille ja kelloville reaktoreille tavoiteltavasta vaatimustasosta ja viranomaisvalvonnan lähtökohdista.

STUK nostaa III osan säännösten osalta yleisesti esiin, että jatkovalmistelussa on vielä hyvä varmistaa turvallisuuteen viittaavan terminologian yhdenmukainen käyttö kautta linjan. Näitä ovat erityisesti termit turvallisuuden kannalta tärkeä, turvallisuuden kannalta merkittävä, turvallisuuden kannalta merkityksellinen ja turvallisuuteen vaikuttava. Terminologinen varmistaminen jatkovalmistelussa on STUKin näkemyksen mukaan vielä tärkeää tehdä, jotta esimerkiksi III osan vaatimukset kohdentuvat oikeaan joukkoon laitteita, rakenteita ja järjestelmiä. Nyt tämä ei ole kaikilta osin yhdenmukainen.

#### *Konseptiarviointi*

Säteilyturvakeskus kannattaa ehdotusta ydinlaitoskonseptin arvioinnista ehdotuksen 10 luvussa. Konseptiarvioinnin osalta STUK esittää kuitenkin lisättäväksi säännöstä siitä, että STUK joissain tilanteissa voisi pyytää TEM:ltä linjausta tietyn hankkeen arvioinnin merkittävydestä Suomelle ja tämän perusteella voitaisiin tarvittaessa jättää arvioimatta joitain laitосkonsepteja, mikäli kyseisen hankkeen toteuttaminen tai sen arviointi Suomessa ei olisi yhteiskunnan kokonaisedun mukaista tai hanke ei suurella todennäköisyydellä toteutuisi Suomessa. Tällaisella menettelyllä pyrittäisiin keskittämään resurssit Suomen kannalta olennaisten hakemusten käsittelyyn ja ehkäisemään viranomaisen käsittelyresurssien ruuhkautuminen tai tarkoituksellisen ruuhkauttaminen. STUK katsoo, että asia olisi tarpeen ratkaista nimenomaan ministeriötasolla, sillä varsinaisessa lupakäsittelyssä yhteiskunnan kokonaisedun mukaisuuden arviointi liittyy juuri valtioneuvoston tekemään arviointiin.

Rajauksella haluttaisiin ehkäistä myös sitä, että STUKin rooli ei muuttuisi valvovasta viranomaisesta ns. konsultiksi, joka arvioi kaikkien mahdollisten laitосkonseptien vaatimustenmukaisuutta ilman, että niillä on mitään liityntäpintaa Suomeen suunniteltavien hankkeiden kanssa.

STUK ehdottaa lisäksi, että konseptiarviointia koskevaan 81 §:ään lisättäisiin uusi kohta ydinjätehuollon toteutettavuudesta yleisellä tasolla. Tämä olisi tärkeää ottaa mukaan arviointiin sen varmistamiseksi, että laitосkonseptista syntyvälle jätteelle olisi olemassa tai realistisesti kehitettävissä turvalliset jätehuollon menettelyt. Tämän lisäksi konseptiarvioinnissa olisi hyvä voida ottaa kantaa arvioitavan laitосkonseptin kypsyysasteesta suhteessa rakentamislupahakemuksessa edellytettyyn tasoon, jotta lausunnon perusteella jäisi parempi käsitys, millaiset edellytykset sen myötä on

Hallinto-osasto  
Slant Outi (STUK)

27.8.2025

STUK 26/0000/2025

lähteä hakemaan rakentamislupaa. Jos konsepti ei ole riittävän kypsä, olisi sille haettava tarpeen mukaan uutta arviota. Tähän STUK voisi myös ottaa lausunnossaan kantaa.

STUK on lisäksi ehdotuksen 81 §:n osalta tunnistanut tarpeen tuoda johdantokappaleessa esiin, että rakentamista, käyttöä ja käytöstäpoistoa tai sulkemista tarkastellaan vain niiltä osin, kun vaiheiden turvallisuuteen vaikutetaan ydinlaitoksen suunnittelulla.

#### *Ydinlaitosten säteilyturvallisuus*

STUK ehdottaa, että ehdotuksen 63 §:n mukaan laboratoriossa tehtävien mittausten osalta 1 momenttiin lisättäisiin uutena asiana ympäristön perustilan selvittämisen liittyvät mittaukset.

#### *Laitteet ja rakenteet*

STUK katsoo, että ikääntymisen hallintaa ja kunnonvalvontaa koskevia säännöksiä olisi vielä tarpeen virtaviivaistaa yhdenmukaisemmaksi muun lainsäädännön kanssa siten, että ikääntymishallinnan ja kunnonvalvonnan perusvaatimukset tulisivat selvästi kirjattua lakiin ja niitä varten olisi olemassa erilliset ohjelmat omissa säännöksissään. Näiden suhde on ehdotuksessa jossain määrin epäselvä. Lisäksi jatkovalmistelussa olisi tarpeen määritellä tarkemmin se, mitä laitteita ja rakenteita pätevoidyt määräaikaistarkastukset koskevat tai millä perusteella. Lisäksi voisi olla aiheellista lisätä käyttökuntoisuuden valvonnasta oma säännöksensä järjestelmille, rakenteille ja laitteille, joka on asiallisesti vielä eri asia kunnon valvonnan ja ikääntymisen hallinnan ohella.

Lisäksi valmistukseen liittyviä poikkeamia olisi STUKin näkemyksen mukaan tarpeen täydentää ehdotuksen 102 §:ään. Tällä hetkellä ehdotuksessa ei ole tarvittavia säännöksiä valmistusenaikaisten poikkeamien käsittelyn menettelyistä. Sääntely voisi olla sisällöltään esimerkiksi seuraavanlaista:

”Yksityiskohtaiseen suunnitelmaan valmistuksen aikana syntyneet merkittävät poikkeamat on hyväksyttävä alkuperäisen suunnitelman hyväksyneellä organisaatiolla. Vähemmän merkittävät poikkeamat on saatettava tiedoksi. Valmistus on keskeytettävä, jos työn jatkaminen vaikuttaa merkittävän poikkeaman mahdolliseen korjaukseen. Poikkeama on merkittävä, jos rakenne tai laite ei poikkeaman vuoksi enää täytä suunnitteluperusteitaan, tai jos poikkeama jää valmiiseen tuotteeseen ja poikkeamalla on merkitystä turvallisuuteen tai toiminnallisuuteen. Muut poikkeamat ovat vähäisempiä poikkeamia.”

Ehdotuksen 108 §:ssä säädetään käyttöönottotarkastuksista. STUK esittää, että pykälää muutettaisiin siten, että siitä ja sen perusteluista kävisi selvästi ilmi se, että STUK tai hyväksytty tarkastuslaitos tekisi

Hallinto-osasto  
Slant Outi (STUK)

27.8.2025

STUK 26/0000/2025

vain yhden tarkastuksen käyttöönoton yhteydessä, joka kohdistuisi pykälän 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuihin asioihin. Momentin 2 kohdassa koskevat asiat jäisivät STUKin tai tarkastuslaitoksen tekemän tarkastuksen piiristä. Tämän katsotaan keventävän käyttöönottoa koskevia menettelyjä ja toisaalta 2 kohdassa tarkoitettut asiat osoitetaan joka tapauksessa käytännössä varsinaisen käyttöönoton yhteydessä.

Lisäksi jatkovalmistelussa olisi hyvä vielä varmistaa, että sähkö- ja automaatiojärjestelmiä tai -järjestelmäalustaa koskevat vaatimuspohja olisi selkeä suhteessa laitteisiin nähden. Lisäksi olisi vielä tarpeen ottaa huomioon mahdolliset sähkölaitelain yli menevät ydinlaitosten sähkö- ja automaatiolaitteiden vaatimukset kuitenkin siten, että sääntely olisi yhdenmukaista sähkölaitelain kanssa.

#### *Laitos ja sen muutokset*

STUK katsoo, että kokonais- ja järjestelmäsuunnittelun muuttamisen osalta olisi lakiin hyvä lisätä säännös myös siitä, että muutokselle olisi haettava hyväksyntä myös siinä tilanteessa, että koko ydinlaitoksen suunnitteluperusteita, kuten sijaintipaikan suunnitteluperusteita muutetaan. Nämä eivät tällä hetkellä kuulu ehdotuksen 84 ja 85 §:n alaan, koska suunnitteluperusteet ovat luonteeltaan laajempia.

Lisäksi ehdotuksen 92 §:ään olisi tarpeen lisätä mahdollisuus muuttaa myös vaativuusluokitusta eli pykälän alaa olisi tarpeen tältä osin laajentaa turvaluokituksen ja maanjäristysluokituksen lisäksi.

Ehdotuksen 94 §:ssä turvallisuusselostetta koskevaa säännöstä olisi hyvä täsmentää käyttötoiminnan periaatteita koskevalla lisäyksellä. Tämä on keskeinen osa turvallisuusselostetta, mutta se ei tällä hetkellä näy kunnolla ehdotuksesta.

Ehdotuksen 143 §:ään olisi hyvä lisätä 2 momenttiin yhdeksi huomioon otettavaksi seikaksi turvallisuustutkimuksen tulokset. Tämä tarkoittaisi esimerkiksi valtion ydinjätehuoltorahastosta rahoitettavaa turvallisuustutkimustoimintaa.

Ehdotuksen 144 §:n määräaikaista turvallisuusarviota koskevassa säännökseen ehdotetaan lisättäväksi, että luvanhaltija julkaisee oman julkisen tiivistelmän jättäessään hakemusta määräaikaisen turvallisuusarvion tekemiseksi. Tämä lisäisi avoimuutta määräaikaisen turvallisuusarvioinnin toteuttamisessa.

#### *Turvajärjestelyt*

STUK on katsonut, että ehdotuksen kuljetuksia koskeviin säännöksiin olisi vielä tarpeen kiinnittää jatkovalmistelussa huomiota kuljetusten vastuiden näkökulmasta. Kuljetusten vastuukysymyksistä on säännökset ehdotuksen 45, 58, 146 ja 182 §:ssä ja lisäksi vastuista säädetään VAK-laissa. Tällä hetkellä vaikuttaa siltä, että vastuut olisivat joiltakin osin keskenään ristiriitaisesti määritelty erityisesti luvanhaltijan



Hallinto-osasto  
Slant Outi (STUK)

STUK 26/0000/2025

27.8.2025

ja kuljetusta koskevan hyväksynnän haltijan välillä. Lisäksi turvajärjestelyjen vastuun siirtämisestä sopiminen olisi syytä varmistaa, että se ei olisi ristiriitainen muiden vastuita koskevien velvoitteiden kanssa. STUK pitää kuitenkin tärkeänä, että turvajärjestelyvastuiden siirtämisestä olisi voitava sopia, koska kuljetusmuotojen vaihtuessa kuljetuksen aikana tämä on käytännössä välttämätöntä. Asiaa on tarpeen varmistaa vielä jatkovalmistelun aikana, että vastuut ovat tältä osin selkeät.

Ehdotuksen 145 §:ssä säädettäisiin turvajärjestelyjä koskevien säännösten soveltamisesta. STUKin arvion mukaan sääntelyyn jäisi sen ehdotetun muodon perusteella aukko ja toisaalta siitä saattaa seurata tarpeettoman laajat vaatimukset sellaisille ydinteknisille laitoksille, jotka sijaitsevat muualla kuin voimalaitosalueella. Tämän vuoksi sääntelyä olisi tarpeen täsmentää siten, että siinä selkeästi todettaisiin, mitä turvajärjestelyvaatimuksia ensinnäkin laitosalueen ulkopuolella olevalle hyvin matala-aktiivisen jätteen loppusijoituslaitokselle sovelletaan. Lisäksi vastaavalla tavalla kevennettyjä vaatimuksia olisi tarpeen soveltaa keski- ja matala-aktiivisen jätteen käsittelyyn, varastointiin ja loppusijoitukseen tarkoitetuille laitoksille. STUK ehdottaa, että näihin sovellettaisiin vastaavia turvajärjestelyvaatimuksia, kuin mitä ehdotetaan 192 §:ssä ydinaineen talteenottolaitokselle.

STUK esittää harkittavaksi, olisiko liikkumis- ja oleskelurajoituksen asettaminen ydinlaitoksille mahdollista säätää velvoittavaksi ottaen huomioon se, että usea toimivaltuus ja alueiden määrittely perustuu liikkumis- ja oleskelurajoitusalueeseen. Poliisilain mukaisen liikkumis- ja oleskelurajoitusalueen asettamiseen liittyy jonkinasteista epävarmuutta sen suhteen, mille alueille ja missä laajuudessa alue asetetaan, eikä hakemusmenettelylle ole olemassa selkeää lakisääteistä prosessia. Velvoite asettamiselle selkeyttäisi oikeudellista tilaa tältä osin.

Lisäksi turvaohjesäännön hyväksynnän edellytyksenä (150 §) on se, että alueelle on vahvistettu liikkumis- ja oleskelurajoitus. Tämä ei kuitenkaan ole asia, johon hakija voi viime kädessä vaikuttaa. Em. lakisääteinen velvoite asettamiselle korjaisi tätä haastetta jossakin määrin.

#### *Valmiussääntely*

Suojavyöhykettä koskeviin säännöksiin (esim. 65 §) olisi STUKin näkemyksen mukaan hyvä lisätä selvyyden vuoksi se, että suojavyöhyke tulisi olla vähintään laitosalueen kokoinen. Ehdotus mahdollistaa tulkinnan, että se voisi olla tätä pienempikin, mutta tämä ei liene tarkoituksenmukaista suojavyöhykkeen merkitys huomioon ottaen.

STUK ehdottaa lisäksi, että 171 §:n 2 momenttiin lisättäisiin vaatimus soveltaa säteilylain 134 ja 135 §:ää. Ydinlaitosten valmiustilanteet voivat edetä myös säteilylaissa tarkoitetuiksi säteilyvaaratilanteiksi. Ydinlaitoksen valmiustilanteisiin tulisi soveltaa säteilyvaaratyöntekijöitä



Hallinto-osasto  
Slant Outi (STUK)

STUK 26/0000/2025

27.8.2025

koskevia säännöksiä säteilylain mukaisesti. Lain perusteluissa 171 §:n 2 momentin kohdalla asia on ehdotetun lain perusteluissa huomioitu, mutta itse ehdotetusta pykälästä viittaukset puuttuvat.

STUK ehdottaa, että 176 §:ää täydennettäisiin siten, että sen 2 momentissa huomioitaisiin hieman ehdotettua laajemmin myös muut viranomaiset. Välitön ilmoitus olisi hyvä kohdistaa myös muille tarvittaville viranomaisille ja lisäksi momentin loppuun olisi hyvä lisätä velvoite ilmoittaa Ilmatieteen laitokselle tarvittavat tiedot päästöjen leviämisen arvioimiseksi.

Ehdotuksen 179 §:ssä käsitellään toimia kuljetuksissa tapahtuvissa onnettomuustilanteissa sekä säteilylain vallitsevaan altistustilanteeseen liittyvien vaatimusten soveltamista ydinlaitoksen ja kuljetuksen onnettomuuden jälkihoitoon. STUK esittää, että kyseinen pykälä jaettaisiin selkeyden vuoksi kahteen osaan, jolloin toiminta kuljetuksen onnettomuustilanteessa olisi selkeä oma vaatimuksensa ja myös ydinlaitoksia koskeva vallitsevan altistustilanteen vaatimus oma kokonaisuutensa. Kuljetusonnettomuuden velvoitteisiin STUK ehdottaa lisäksi lisäystä kuljetuksen luvanhaltijan velvoitteesta välittömistä toimenpiteistä säteilyaltistuksen ehkäisemiseksi tai rajoittamiseksi, joko lisäyksenä tai viittauksena VAK-lain velvoitteisiin (VAK lain 56 ja 63 §).

STUK kiinnittää huomiota lisäksi ehdotuksen 178 §:n 2 momenttiin, jonka osalta säännöstä olisi tarpeen täydentää STUKin vallitsevaan altistustilanteeseen siirtymisen kriteeristöllä vastaavasti, mitä valtioneuvoston osalta olisi säädetty. Kriteeri voisi olla vastaava kuin valtioneuvoston hyväksyntäkriteerin osalta eli siirtyminen voidaan hyväksyä, kun säteilyvaaran rajoittamiseksi ja tilanteen hallintaan saamiseksi välttämättömät toimenpiteet on tehty.

Lisäksi STUK ehdottaa lisättäväksi lakiin uutta säännöstä ulkoisen annosnopeuksia koskevan mittaustiedon toimittamisesta STUKiin. Tämä tarkoittaisi käytännössä ydinlaitoksen jatkuvatoimisen ulkoisen säteilyn annosnopeuden mittaustiedon toimittamista reaaliaikaisesti ja tiedot tallennettaisiin STUKin ylläpitämään valtakunnalliseen säteilyvalvontajärjestelmään, jonka ylläpitäminen on STUKin lakisääteinen tehtävä.

#### *Talteenottolaitos*

STUK ehdottaa, että talteenottolaitoksen ylimmän johdon vaatimuksesta luovuttaisiin. Vastaavilla muilla toimialoilla ei ole erityistä sääntelyä yhtiön hallituksen jäsenten tai johdon pätevyydestä ja asia tulisi käytännössä riittävästi katettua yhtiöiden johdon tosiasiallisesta vastuusta yhtiön toiminnasta.

#### *STUKin lausunnot ja hakijan oikeusturva*

Lain 70 ja 81 §:ssä säädettäisiin STUKin antamasta lausunnosta. Myönteiset lausunnot ovat edellytys ydinlaitosta koskevien lupien

Hallinto-osasto  
Slant Outi (STUK)

27.8.2025

STUK 26/0000/2025

myöhemmässä käsittelyssä. Jatkovalmistelussa olisi pohdittava, miten hakijan oikeusturva järjestetään suhteessa lausuntoihin, erityisesti tilanteessa, jossa STUKin lausunto on kielteinen tai lausuntoon sisältyy hakijan kannalta velvoittavia tai kielteisiä elementtejä. Harkittava olisi, saisiko näihin hakea muutosta valittamalla erikseen vai ainoastaan kyseisen lupa-asian yhteydessä. Asiaa voisi käsitellä muutoksenhakua koskevissa pykälissä.

#### IV OSA

Lain IV osa sisältäisi ydinjätehuoltoa koskevat säännökset. Ehdotuksen 194 §:ssä 3 momentissa rajataan ydinlaitokselta aiheutuvat radioaktiivisten aineiden päästöt ydinjätessäntelyn ulkopuolelle. STUK esittää, että myös ydinlaitoksen onnettomuuden seurauksena laitosalueen ulkopuolelle aiheutuvat radioaktiivisten aineiden päästöt ja niiden puhdistamisesta syntyvien jätteiden käsittely rajattaisiin ydinenergiailain mukaisen ydinjätessäntelyn ulkopuolelle ja niihin sovellettaisiin säteilylakia. Säteilylaissa on säädelty ehdotettua ydinenergialakia laajemmin väestön erilaisista altistustilanteista ja lain menettelyt soveltuvat paremmin onnettomuuden jälkeisen tilanteen sääntelyyn, joskin asia saattaa edellyttää pitkällä aikavälillä erillistä tarkastelua radioaktiivisen jätteen huollon osalta.

Ehdotuksen 239 §:ssä säädettäisiin loppusijoituslaitoksen sulkemisen jälkeisistä kustannuksista. Kuten nykyisinkin, sääntely jättää jossain määrin tulkinnanvaraiseksi sen, miten valvonta- ja muiden kustannusten määrittäminen käytännössä tapahtuu. STUK ehdottaa, että pykälään lisättäisiin asetuksenantovaltuus, jonka kautta olisi tarvittaessa mahdollista antaa tarkempia säännöksiä kustannusten muodostumisesta ja sen määrittämisen menettelyistä.

Ehdotetussa laissa kansallisen turvallisuustutkimuksen rahoitukseen esitetään muutoksia. STUKin pitää rahoitusosuuksien korotusta positiivisena kansallisen turvallisuusosaamisen ylläpitämisen kannalta. Ehdotetussa laissa uusien toiminnanharjoittajien maksuvelvoitetta oltaisiin siirtämässä alkamaan vasta rakentamisluvan hakemisesta. Teknologioihin, joista Suomessa ei ole aiempaa kokemusta, tarvitaan ennen rakentamislupavaihetta kansallisen osaamisen kehittämistä. STUK kiinnittää huomiota siihen, että valtion on huolehdittava näissä tilanteissa riittävästä rahoituksesta kansallisen osaamisen kehittämiseen viranomaistoiminnan tarpeisiin. Sujuvan luvituksen kannalta periaatepäätöksen ja rakentamislupahakemuksen jättämisen aikaväli voi olla suhteellisen lyhyt, joten kyvykkyyttä uusien teknologioiden ymmärtämiseen tarvitaan jo ennen periaatepäätösvaihetta, joten nykyiselläkään mallilla rahoituksen keräämiseksi tähän tarkoitukseen ei pystytä varautumaan riittävän aikaisin.

STUK kiinnittää huomiota, että ehdotuksen 261 ja 449 §:ssä summat on määritelty euromääräisesti sitomatta niitä mihinkään indeksiin. Tämä

Hallinto-osasto  
Slant Outi (STUK)

27.8.2025

STUK 26/0000/2025

saattaa johtaa siihen, että summia on tarve tarkastella säännöllisesti mahdollisen inflaation huomioon ottamiseksi.

STUK on arvioinut, että valvonnasta vapauttamista koskevaa 204 §:n sääntelyä olisi hyvä täydentää valvonnasta vapauttamisen menettelyjä koskevalla hyväksynnällä. Tällä varmistettaisiin riittävän aikaisessa vaiheessa se, että menettelyt olisivat asianmukaiset, eikä myöhemmissä vaiheissa tule yllättäviä havaintoja, jotka johtavat esimerkiksi ylimääräisiin kustannuksiin luvanhaltijan puolella. Pykälää voisi muuttaa esimerkiksi seuraavasti:

”204 §

Säteilyturvakeskus voi vapauttaa aktivoituneen tai radioaktiivisella aineella kontaminoituneen ydinlaitoksen rakennuksen tai laitosalueen osan ydinenergialain mukaisesta viranomaisvalvonnasta, mikäli radioaktiivisen aineen määrä rakennuksessa tai laitosalueen osassa täyttää 203 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetyt edellytykset. Tätä varten on Säteilyturvakeskukselle toimitettava hyväksyttäväksi suunnitelma, missä esitetään tiedot suunnitelman kohteena olevasta rakennuksesta, tilasta tai alueesta, radioaktiivisuuden mittauksen menettelyistä ja suunnitellusta ajankohdasta.

Suunnitelma voidaan hyväksyä, jos sen perusteella voidaan luotettavasti osoittaa edellä 203 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetyin vaatimuksin täyttyminen.

Lopullinen hyväksyminen rakennuksen tai laitosalueen vapauttamiseksi ydinenergialain mukaisesta valvonnasta tehdään ydinlaitoksen käytöstäpoiston ollessa 332 §:n mukaisessa käytöstäpoiston hyväksymistä koskevan päätöksen yhteydessä. Muussa tapauksessa Säteilyturvakeskus varmistaa hyväksytyn suunnitelman mukaisen toiminnan tarkastuksella.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä 1 momentissa tarkoitetusta suunnitelmasta.”

STUK ehdottaa, että laitosalueella tapahtuvien käytetyn polttoaineen siirtojen osalta 208 §:ää täydennettäisiin siten, että pykälässä asetettaisiin ylätasoisesti vaatimukset myös muun säteilevän jätteen siirrolle laitosalueella. Tällä hetkellä asiasta ei ole säännösehdotuksia laissa, minkä vuoksi asiaa olisi hyvä täydentää. Pykälää voisi täydentää esimerkiksi seuraavasti:

”208 §

Siirtosäiliön, jota käytetään käytetyn ydinpolttoaineen siirtämisessä liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella, on

Hallinto-osasto  
Slant Outi (STUK)

STUK 26/0000/2025

27.8.2025

oltava Säteilyturvakeskuksen hyväksymä. Hyväksyminen edellyttää, että siirtosäiliö soveltuu käytetyn ydinpolttoaineen turvalliseen siirtämiseen.

*Aktivoituneiden tai kontaminoituneiden komponenttien ja voimalaitosjätteiden siirtämiseen liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella on käytettävä siihen soveltuvia ajoneuvoja ja välineitä. ”*

STUK kiinnittää huomiota YEL ehdotuksen 211 §:n 2 momenttiin, jossa loppusijoituksen pitkäaikaisturvallisuuden edellytetään perustuvan passiivisiin ratkaisuihin eikä loppusijoituspaikan valvontaan. Sääntelyn on tarkoitus kohdistua erityisesti sulkemisen jälkeisiin pitkiin ajanjaksoihin, jolloin ei voida luottaa yhteiskunnan kykyyn huolehtia jätteistä ja aktiivisiin toimiin loppusijoitettujen ydinjätteiden huollossa. Esimerkiksi maaperäloppusijoituksen tekniset ratkaisut ovat tyypillisesti sellaisia, että jonkinlaista valvontaa ja loppusijoituspaikan valvonta- ja huoltotoimia tarvitaan muutamien satojen vuosien ajan. Tästä syystä maaperäloppusijoitukselle edellytetään aktiivinen tarkkailujakso. Myös muille loppusijoituslaitoksille asetetaan maankäytön rajoituksia ja näihin voidaan kohdistaa loppusijoituspaikan valvontatoimia. Näiden tarkoituksena on varmistaa, etteivät yhteiskunnan toimet häiritse kallioperään toteutettua loppusijoitusta. STUK esittää, että 211 §:n 2 momenttia täsmennetään kohdistumaan pidemmälle tulevaisuuteen, jolloin ristiriita lakiehdotuksen sulkemisen jälkeisistä valvontatoimenpiteistä poistuu.

## V OSA

Ehdotuksen V osassa ydinlaitosten lupajärjestelmää ehdotetaan muutettavaksi. Ydinlaitosten lupajärjestelmä osaltaan tukee yhteiskunnan riskien hallintaa ja myös toiminnanharjoittajan hankeriskin hallintaa. STUKin näkökulmasta oleelliset turvallisuusasiat tulisivat käsiteltyä oikea-aikaisesti ydinlaitoshankkeen etenemisen kannalta. Uusi lupajärjestelmä lisää liikkumavaraa ydinlaitoshankkeen kehittäjille ja samalla edellyttää toiminnanharjoittajilta kyvykkyyttä lupajärjestelmän eri osien yhteensovittamisessa hankkeen kannalta järkevällä tavalla. STUK pitää tärkeänä sille esitettyjä tehtäviä sijaintipaikan ja laitoksen arvioinnissa. Näihin liittyvien turvallisuuskysymysten oikea-aikainen käsittely ennen rakentamislupahakemuksen jättämistä on tärkeää turvallisuusasioiden ennakoivan huomioon ja hankkeiden sujuvan etenemisen kannalta.

## Periaatepäätös

STUK kannattaa ehdotuksen mukaista, nykyistä väljempää periaatepäätösmallia. Periaatepäätöstä koskevassa sääntelyssä on kuitenkin havaittavissa muutamia jatkovalmistelussa selkeyttämistä vaativaa seikkaa. Näistä ensimmäinen on se, onko kielteinen periaatepäätös myös periaatepäätös. Terminologiaa voisi täsmentää

Hallinto-osasto  
Slant Outi (STUK)

27.8.2025

STUK 26/0000/2025

siten, että joko käytetään periaatepäätös-sanaa vain puoltavasta päätöksestä tai sitten käytettäisiin termiä ”ydinlaitoshanketta puoltava periaatepäätös”, kuten jäljempänä lakiehdotuksessa. Erityisesti rakentamislupaa koskevien säännösten kohdalla on hieman epäselvää, tarvitseeko periaatepäätöksen olla puoltava vai riittääkö vain yhteiskunnan kokonaisedun mukaisuuden arviointi, vaikka se olisi johtopäätöksiltään kielteinen. Kyse tältä osin siis lähinnä sanamuodon täsmentämisestä.

Toinen selkeyttämistä vaativa seikka periaatepäätöksen osalta olisi se, mitä periaatepäätökselle tapahtuu, jos hanketta koskeva rakentamislupahakemus hylätään. STUKin näkemyksen mukaan voisi olla hyvä, että periaatepäätös jäisi kuitenkin voimaan sen määrääjän loppuun asti.

Kolmantena seikkana STUK esittää selkeytettäväksi sitä, miten ydinvoimalaitoksen toimintaan tarvittavien muiden ydinlaitosten tulee näkyä periaatepäätöksessä. Esitysluonnos ei tältä osin ollut täysin yhdenmukainen eli selkeyttämistä kaipaava se, pitääkö periaatepäätöksessä olla nimenomainen maininta muista vaadittavista ydinlaitoksista vai riittääkö yleispiirteisemmin se, että myöhemmin todetaan ko. laitoksen olevan kyseisten periaatepäätöksen alaan kuuluvien laitosten toiminnan kannalta tarpeellinen. STUK kannattaa näistä jälkimmäistä mallia.

Neljäntenä periaatepäätöstä koskevana selkeyttämistä vaativana seikkana on siihen 315 §:ssä ehdotettu SOVA-menettelyn soveltaminen. Pykälästä tai sen perusteluista ei käy selkeästi ilmi, miten hakemukseen perustuvaan prosessiin on tarkoitus soveltaa SOVA-menettelyä ja miten vastuut jakautuvat esimerkiksi ympäristöarvioinnin tekemisen osalta. Asia olisi hyvä kuvata vähintään perusteluissa.

STUK katsoo, että periaatepäätöksen voimassaoloa koskevaa 294 §:ää olisi tarpeen täydentää niiltä osin, että periaatepäätös raukeaa, jos rakentamislupaa ei haeta asetetussa määräajassa ja sen lisäksi hakemuksen täytyisi täyttää vireille tulon edellytykset. Luonnoksen sanamuoto jättää tulkinnanvaraiseksi sen täytyykö jätetyn hakemuksen täyttää vireilletulon edellytykset vai ei, jolloin puutteellisistakin lähtökohdista tehdyt hakemukset täyttäisivät pykälän vaatimuksen.

### *Käyttölupa*

STUK esittää, että esimerkiksi ehdotuksen perusteluihin selkeytettäisiin sen suhteen, milloin toiminta tarvitsee uuden luvan ja missä tilanteissa sovelletaan luvan jatkamista koskevia säännöksiä. STUKin näkemyksen mukaan rajallinen harkintavalta luvan jatkamisen osalta on myös turvallisuuden kannalta edullinen ratkaisu ja tukee paremmin jatkuvan parantamisen edellytyksiä, kun jatkoluvan lupaharkintaan ei liity merkittävää tarkoituksenmukaisuusharkintaa.

### *Lupamääräykset*

Hallinto-osasto  
Slant Outi (STUK)

STUK 26/0000/2025

27.8.2025

Ehdotuksen 304 §:ssä todetaan, että lupaan on sisällytettävä luvan hakijan esittämät toimenpiteet merkittävien haitallisten ympäristövaikutusten ehkäisemiseksi tai vähentämiseksi. STUK esittää harkittavaksi, olisiko lupaan mahdollista sisällyttää määräyksiksi myös muiden esittämiä määräyksiä ympäristövaikutusten ehkäisemiseksi. Tällaisia voi tulla esiin esimerkiksi YVA-menettelyn tai muun lupaprosessiin liittyvän kuulemisen yhteydessä, jolloin aiheelliset huomiot olisi hyvä ottaa osaksi lupamääräyksiä myös muiden kuin hakijan aloitteesta.

Lisäksi 304 §:n 3 momentista voisi STUKin näkemyksen mukaan poistaa maininnan käytöstäpoiston päättymistä koskevasta määräajasta. Kyseinen seikka käsitellään STUKin hyväksymän käytöstäpoistosuunnitelman puitteissa ja käytöstäpoisto tulisi toteuttaa ehdotuksen mukaan suunnitelman mukaisesti. Purkamisen yhteydessä saattaa tulla esille sellaisia yllättäviä seikkoja, jolloin luvassa asetettu takaraja toimille voi olla käytännössä toimintaa hankaloittava. Suunnitelma ja sen päivittäminen olisi tässä suhteessa joustavampi keino hoitaa sama asia ilman, että asiasta määrättäisiin nimenomaisesti luvassa. Nyt ehdotuksessa tämä asia tulee käytännössä säännellyksi kahteen kertaan.

#### *Päätöksen siirtäminen*

Esityksen 426 §:ssä säädetään lausunnon tai ennakkotiedon siirtämisestä. STUKin näkemyksen mukaan pykälää olisi hyvä täsmentää siten, että on selvää, mitä tapahtuu sellaisessa tilanteessa, joissa siirto tehdään, mutta myöhemmin todetaan tehdyn ilmoituksen perusteella, että toimija, jolle siirto on tehty, ei täytäkään sille asetettuja vaatimuksia? Tarkoittaako tämä käytännössä siirron mitätöitymistä?

#### *Muuta*

STUK ehdottaa käyttöä koskevien säännösten täydentämistä ehdotettuun 326 §:ään siten, että luvanhaltijan on huolehdittava ydinvoimalaitoksen reaktorin käynnistämisen turvallisuuden varmistamisesta. Tämä täydentäisi käynnistämistä koskevaa perusvaatimusta.

Ehdotuksen 134 §:ssä säädettäisiin ydinvoimalaitoksen pysäyttamisestä ja uudelleen käynnistämisestä. STUK ehdottaa, että myös muiden laitosten osalta sääntelyä täydennettäisiin siten, että pitkien seisokkien jälkeen käytön jatkamiseen sovellettaisiin vastaavia tai vastaavan tyyllisiä vaatimuksia kuin voimalaitoksen käynnistämiseen. Tämä koskisi esimerkiksi tilanteita, joissa laitosta käytetään jaksottaisesti ja se saattaa toimintansa aikana olla pidempiä jaksoja käyttämättä.

## **VI OSA**

### *Valvontaoikeudet*

Hallinto-osasto  
Slant Outi (STUK)

27.8.2025

STUK 26/0000/2025

Valvontasäännöksiä osalta STUK esittää, että jatkovalmistelussa vielä varmistetaan erityisesti kansainväliseen valvontaan liittyvät toimivaltuussäännökset. Ehdotuksessa on vielä jossakin määrin epäselvää valvontaa varten asennettujen laitteiden osalta, miten ehdotuksen 358 ja 354 §:iä tulee lukea suhteessa toisiinsa ja sovelletaanko esimerkiksi toiminnanharjoittajalla tarpeettoman haitan välttämistä koskevaa vaatimusta myös kansainvälisiin valvojiin. Toisaalta kansallisella lailla ei voida lähteä sääntelemään kansainvälisen organisaation toimintaa alueella, johon sisältyy kansainvälisiä velvoitteita.

Jatkovalmistelussa on tarpeen tarkastella vielä kansainvälisen valvonnan osalta tilanne, jossa komissio tai IAEA tarvitsevat käytännön tarkastuksen suorittamiseksi sellaista tietoa, mitä heille ei ole muutoin valvontasopimusten tai komission asetuksen nojalla toimitettu. Tämä voi tarkoittaa jonkinlaista rajattua 351 §:n 1 momentin 1 kohdan soveltamista näihin valvontaa suorittaviin ja valvonnan käytännön toteuttamisen edellytyksiin. Lähtökohtaisesti näiden organisaatioiden tiedonsaanti perustuu kuitenkin niitä koskeviin kansainvälisiin raportointi ja tiedon toimittamista koskeviin velvoitteisiin.

STUK ehdottaa, että sen valvontaoikeuksia koskevaan 351 §:n 2 momenttiin lisättäisiin virke siitä, että luvanhaltijan tekemä ilmoitus ei estä valvontatoimenpiteen suorittamista, jos viranomainen ilmoituksesta huolimatta katsoo, että valvontatoimenpiteen suorittaminen on välttämätöntä.

STUK ehdottaa ehdotuksen 363 §:ää täydennettäväksi siten, että siinä huomioitaisiin myös kansalliset käyttökokemukset, ei pelkästään kansainvälisiä. Nämä ovat kansainvälisiin käyttökokemuksiin nähden aivan yhtä olennaisia.

#### *Virka-apu*

Ehdotetaan, että virka-apua koskevaan 370 §:ään lisättäisiin Suomen ympäristökeskus. SYKE:llä on sellaista merikalustoa, mitä STUKin voi olla tarpeen saada käyttöön valmiustilanteessa mittauksen suorittamiseksi.

#### *Tietojen toimittaminen*

STUK ehdottaa uutta pykälää lain 36 lukuun inhimillisten tekijöiden hallintaa koskevien tietojen toimittamisesta. Inhimillisten tekijöiden hallintaan liittyviä velvoitteita sisältyy lakiin jonkin verran ja näistä on myös tarpeen saada valvontaa varten tietoja. Tätä koskevaa säännöstä ei kuitenkaan sisälly ehdotukseen. Säännös voisi näyttää esimerkiksi tältä:

*“Luvanhaltijan on toimitettava Säteilyturvakeskukselle 72 §:n 2 momentissa tarkoitetut turvallisuuteen liittyvien*



Hallinto-osasto  
Slant Outi (STUK)

27.8.2025

STUK 26/0000/2025

*inhimillisten tekijöiden hallinnan keskeiset suunnitelmat ja  
tulosaineistot.”*

Aineistojen perusteella STUK arvioi inhimillisten tekijöiden hallinnan riittävyttä ja asianmukaisuutta laitoksen ja sen järjestelmien suunnittelussa. Keskeisillä suunnitelmilla ja tulosaineistoilla tarkoitetaan esimerkiksi toimintojen ja tehtävien analysoimiseen liittyviä aineistoja sekä tekniikan ja sitä käyttävän organisaation muodostaman kokonaisuuden todentamiseen ja kelpuutukseen liittyviä aineistoja.

*Poikkeamat STUKin määräyksistä*

Lain 389 §:n mukaisesti STUK voisi myöntää poikkeuksia eräistä lain nojalla annetuista STUKin määräyksistä. STUKin näkemyksen mukaan tällainen sääntely on erityisen tarpeellista, kun lainsäädäntöä uudistetaan rakenteeltaan näin merkittävästi. Sääntelyllä mahdollistetaan nopea reagointi tilanteisiin, joissa jonkin vaatimuksen tai vaatimussyhdistelmän täyttäminen toimii laissa asetetun turvallisuusvaatimuksen kannalta epätarkoituksenmukaisesti tai haitallisesti. Pykälän perusteluissa voisi korostaa sitä, että poikkeamisen myöntäminen on harkinnanvaraista ja poikkeamisen myöntämisen voi estää esimerkiksi se, että poikkeaminen olisi ongelmallinen suhteessa Suomea sitoviin kansainvälisiin velvoitteisiin (kuten direktiivien täytäntöönpanoon) nähden. Pykälän sanamuotoa olisi myös tarkistettava. Poikkeuksien myöntämistä ei olisi tarpeellista rajata kohdistumaan ”yksityiskohtaisiin vaatimuksiin”, vaan poikkeaminen tapahtuisi ”määräyksistä” hakemuksen ja tapauskohtaisen harkinnan perusteella mahdollisimman suppeasti.

## VII OSA

STUK esittää, että ehdotetun 407 §:n piiriin lisättäisiin 102 §:ssä tarkoitettu yksityiskohtainen tekninen suunnitelma. Pykälän mukaan STUK tarkastaa yksityiskohtaisen teknisen suunnitelman ja käytännössä tarkastuksen perusteella tehdään asiaa koskeva hallintopäätös, johon on tarpeen voida sisällyttää muun muassa ehtoja esimerkiksi tarvittavista lisäselvityksistä, joita saatetaan tarvita valmistuksen aikana tehtäväksi tai valmistuksen valvontaan liittyvistä yksityiskohdista ja lisäksi esimerkiksi oikaisua ja muutoksenhakua koskevia velvoitteita olisi asiallista soveltaa myös tällaisissa tilanteissa. Yksityiskohtaiset tekniset suunnitelmat ovat laite- ja rakennetasolla keskeisiä ja niiden kautta muodostuu huomattava osa laitoksen turvallisuuden toteutumisesta laitoksella, minkä vuoksi asiaan on tärkeää kiinnittää huomiota.

## VIII OSA

Ehdotetussa ydinenergialaissa on esitetty kumottavaa lakia kattavammin ydinenergian käyttöön liittyvän viranomaistoiminnan

Hallinto-osasto  
Slant Outi (STUK)

27.8.2025

STUK 26/0000/2025

maksujärjestelmä. Ehdotettu maksujärjestelmä on pääosiltaan nykyisen kaltainen. Muutos on lähtökohdaltaan kustannusneutraali eli se ei tuo uusia kuluja toiminnanharjoittajille tai muuta merkittävästi viranomaisten rahoitusta. Valvonnan suoritteet ja STUKin valvontasuunnitelman perusteella toteutettava toiminnanaikainen valvonta on tarkoitus laskuttaa pääosin tuntiperusteisesti toiminnanharjoittajilta. Tämä toteutustapa kannustaa toimijoita huolehtimaan hyvin turvallisuudesta ja valmistelemaan viranomaiselle toimitettavat aineistot laadukkaasti, jolloin STUKin toiminnanharjoittajalle kohdistama työaika on vähäisempää. STUK pystyy painottamaan toiminnanaikaista valvontaansa riskitietoisesti ja perimään valvonnan kulut toiminnanharjoittajilta aiheuttamisperiaatteen mukaisesti. Esitetty rahoitusmalli tukee tavoitetta vastuullisista toiminnanharjoittajista ja riskitietoista resurssien kohdentamista.

STUK kiinnittää maksujärjestelmän suhteen huomiota kuitenkin siihen, että valvontamaksun suuruus 449 §:ssä olisi muodostumassa talteenottolaitoksen luvanhaltijalle selvästi suuremmaksi kuin STUKin viranomaistoiminnan kustannukset ovat olleet. Maksun suuruus olisi tarpeen tarkistaa vielä jatkovalmistelun aikana, jotta kustannukset olisivat oikeasuhtaiset.

#### *Salassapitosäännökset*

Ehdotettuun 441 §:ään ehdotetaan tehtäväksi lisäys siitä, että suunnitteluperusteuhkaa koskevien tietojen luovuttamiseen sovelletaan, mitä siitä erikseen säädetään. Ehdotetun 441 §:n soveltaminen suunnitteluperusteuhkaan mahdollistaa sen luonteeseen nähden turhan lavean jakelumahdollisuuden pitkällekin alihankintaketjuun, eikä säännöksen soveltaminen ole tarkoituksenmukaista suunnitteluperusteuhkaan.

Ehdotettuun 444 §:ään on tarpeellista lisätä säännös siitä, että tiedon luovuttaminen olisi mahdollista myös akkreditointielimelle (FINAS) tarpeellisessa laajuudessa sen tehtävien hoitamiseksi.

Salassa pitoa ja tietojen luovuttamista koskevan sääntelyn osalta on tarpeen kiinnittää huomiota siihen, että valvontaviranomaiset voivat luovuttaa velvoitteidensa hoitamisen ja turvallisuuden edistämisen kannalta tarpeellisia tietoja esimerkiksi kansainvälisille organisaatioille ja viranomaisille. Tiedon luovuttaminen luvanhaltijoiden toimesta kansainvälisten velvoitteiden hoitamiseksi täytyy myös olla mahdollista.

#### *Muuta*

STUK ehdottaa, että lain 460 §:ää täydennettäisiin siten, että pykälästä kävisi selkeämmin esille se, että ydinenergialain ja säteilylain mukaiset ohjelmat olisivat yksi ohjelma, joka valmistellaan yhteistyössä asiasta vastuullisten viranomaisten kesken. Tämä selkeyttäisi näiden keskinäistä suhdetta ja vastaisi nykyistä tilannetta. Muutos olisi vastaavasti tehtävä myös säteilylain 87 §:ään.

Hallinto-osasto  
Slant Outi (STUK)

27.8.2025

STUK 26/0000/2025

## IX OSA

### *Siirtymäsäännökset*

STUK esittää, että siirtymäsäännöksiin tehtäisiin seuraavat lisäykset:

Ehdotetussa 470 §:ssä olisi hyvä olla lisäksi mainittu ohjaajien ja turvajärjestelyjen vastuuhenkilöiden hyväksynnät, joita ei myöskään tarvitsisi erikseen hakea uudelleen.

Ehdotuksen 480 §:n osalta STUK ehdottaa, että maksuja koskevia säännöksiä alettaisiin soveltaa ehdotettuun nähden vuotta aikaisemmin eli vuoden 2028 alusta.

481 § Siirtymäsäännöksessä olisi hyvä ottaa kantaa siihen, että minkä lain mukaisia tehtäviä neuvottelukunta hoitaa siinä tilanteessa, että sen toimikausi jatkuu uuden lain voimaantulon yli.

### **Muuta**

Lopuksi STUK kiinnittää huomiota muutoksesta aiheutuviin resursointikysymyksiin. Koko toimialaa koskevan säännösten muuttuessa merkittävästi nykyisestä, on sen STUKin resursseja koskevat vaikutusten arvioinnit luonteeltaan alustavia ja varsinaiset valtiontaloudelliset vaikutukset selviävät käytännössä vasta lain tullessa voimaan. Ehdotus sisältää kuitenkin joitain sellaisia ehdotuksia, jotka vaikuttavat toimintaan kustannuksia korottavasti. Toisaalta menettelyjen keventyessä potentiaalia kustannuksien vähenemiselle on vastaavalla tavalla.

Lisäksi STUK kiinnittää huomiota siihen, että työ- ja elinkeinoministeriön osalta huomioidaan riittävä resursointi tehtävien hoitamiseksi ottaen huomioon muuttuvat ja osin laajentuvat viranomaistehtävät. STUK pitää tärkeänä, että työ- ja elinkeinoministeriöllä on riittävät resurssit kansallisten ja kansainvälisten velvoitteiden hoitamiseen.

STUK pitää tarpeellisena, että valtioneuvostoa edellytettäisiin järjestämään lainsäädännön kokonaisuudistuksen toimivuuden ja vaikutusten arviointi joidenkin vuosien kuluttua uudistuksen toteutumisesta.

Lausunnon lisäksi STUK toimittaa työ- ja elinkeinoministeriölle erikseen vähäisiä kirjoitusteknisiä muutoksia koskevia huomioita hallituksen esityksen luonnokseen.

Pääjohtaja

Petteri Tiippana

Hallinto-osasto  
Slant Outi (STUK)

27.8.2025

STUK 26/0000/2025

Juristi

Outi Slant

